

11. Чуприна Н. М. Екомаркетинг у діяльності промислового підприємства / Н. М. Чуприна // *Маркетинг і менеджмент інновацій.* – 2015. – №1. – С. 231–239.
12. Grant J. The Green Marketing Manifesto / J. Grant. – John Wiley & Sons, Inc., 2015.
13. Лищук А. А. Роль внутреннего маркетинга в обеспечении инновационной активности компаний / А. А. Лищук // *С. тезисов докл. Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы развития и управления инновационной деятельностью промышленных предприятий».* – 12–13 декабря. – СПб. : СПбГЭУ, 2013.

УДК 332.14: 620.9

Середа О. В., к.е.н.

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто проблеми формування і реалізації енергетичних стратегій в Україні. Запропоновано концептуальну модель взаємоузгодженості енергетичних стратегій, розроблених для різних ієрархічних рівнів. Обґрунтовано необхідність активізації розвитку відновлювальної енергетики як перспективного стратегічного напрямку забезпечення сталого розвитку на макро-, мезо- та мікрорівні.

Ключові слова: енергетична стратегія, ієрархічний рівень реалізації стратегії, енергетична галузь, відновлювальна енергетика, відновлювальні джерела енергії, стратегічний енергоменеджмент, сталий розвиток.

Sereda O.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF FORMATION AND REALIZATION OF UKRAINE'S ENERGY STRATEGIES

The article deals with the problems of formation and implementation of Ukraine's energy strategies.

General problems of formation and implementation of Ukraine's energy strategies for all hierarchical levels are: imperfect regulatory and legal framework of the energy sector and imperfect level of state regulation of the renewable energy sector in Ukraine; lack of coordination and hierarchy in energy strategies of different

hierarchical levels; the lack of real cooperation between the subjects of strategic energy management in the format «authorities – business – science – the public».

Specific problems for the macro level are: lack of financial resources for implementation of energy strategies from the state budget on the «top to bottom» hierarchy; low level of investment in the energy sector and directly in the sphere of development of renewable energy.

Specific problems for the meso level are: irrational using of renewable energy sources potential by regional authorities and local governments; imperfect logistic support for the development of the energy industry; insufficiency of financial resources for implementation of energy strategies from local budgets.

Specific problems for the micro-level are: imperfect infrastructure provision of the energy sector objects; lack of skilled personnel in the energy sector, especially those in the field of renewable energy.

To solve these problems, there is a need for effective strategic energy management, based on public-private partnership, which realized in reality through appropriate strategies developed for different hierarchical levels.

The conceptual model of interconnection of energy strategies developed for different hierarchical levels is proposed. In practice, the introduction of such a conceptual model of interconnectivity of energy strategies will be beneficial to the subjects of strategic energy management of all hierarchical levels and will become possible due to the establishment of real cooperation between them in the format «authorities – business – science – the public».

The necessity of activating the development of renewable energy as a perspective strategic direction of ensuring sustainable development at the macro, meso and micro levels is substantiated.

Key words: energy strategy, hierarchical level of realization of strategy, energy industry, renewable energy, renewable energy sources, strategic energy management, sustainable development.

Середа О. В.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ СТРАТЕГИЙ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены проблемы формирования и реализации энергетических стратегий в Украине. Предложена концептуальная модель согласованности энергетических стратегий, разработанных для различных иерархических уровней. Обоснована необходимость активизации развития возобновляемой энергетики как перспективного стратегического направления обеспечения устойчивого развития на макро-, мезо- и микроуровне.

Ключевые слова: энергетическая стратегия, иерархический уровень реализации стратегии, энергетическая отрасль, возобновляемая энергетика, возобновляемые источники энергии, стратегический энергоменеджмент, устойчивое развитие.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У сучасних умовах енергетична галузь України характеризується надмірною залежністю від зовнішніх постачальників енергоресурсів, від функціонування традиційних атомних та теплових електростанцій та, відповідно, від традиційних енергоносіїв, ціни на використання яких поступово зростають, а купівельна спроможність населення водночас невинно падає. Крім того, спостерігається ряд проблем у законодавчій, регуляторній базі, недостатньому рівню фінансово-економічного, інвестиційного, інноваційного забезпечення розвитку енергетичної сфери, застарілій інфраструктурі, яка мала б забезпечувати безперебійне та стабільне функціонування об'єктів енергетичної галузі. Для вирішення проблем такого типу виникає об'єктивна потреба в якісному стратегічному енергоменеджменті та ефективному його впровадженні на усіх ієрархічних рівнях.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Безпосередньо дослідженням проблем формування і реалізації енергетичних стратегій в Україні на макро-, мезо- та мікрорівні займалися такі вчені як: О. Амоша, О. Бориченко, О. Волошин, Г. Гелетуха, С. Головенко, С. Денисюк, В. Жовтянський, Є. Іншеков, Ю. Макогон, Є. Нікітін, Г. Півняк, М. Тарновський, А. Чернявський. Питання розвитку відновлювальних джерел енергії (сонячної енергетики, вітроенергетики, гідроенергетики, біоенергетики) в Україні загалом та на теренах її адміністративно-територіальних одиниць зокрема, в т.ч. й у стратегічному аспекті, досліджували С. Бевз, В. Геєць, С. Дев'яткіна, С. Кудря, О. Ляшенко, В. Микитенко, В. Олейко, О. Сохаська, О. Суходоля, О. Стрішенець, А. Шидловський, Т. Шкварницька та ін. Віддаючи належне науковим здобуткам вчених, слід відмітити, що потребує деталізованого дослідження комплексний підхід до взаємоузгодженого процесу формування і реалізації енергетичних стратегій для усіх ієрархічних рівнів, вивчення імплементації такого підходу через співпрацю між суб'єктами стратегічного енергоменеджменту у форматі «влада – бізнес – наука – громадськість».

Цілі статті: дослідження проблем і перспектив формування і реалізації енергетичних стратегій в Україні; запропонувати підхід до взаємоузгодженості енергетичних стратегій, розроблених для різних ієрархічних рівнів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах сьогодення є ряд проблем, що перешкоджають активізації якісного процесу формування і реалізації енергетичних стратегій в Україні на макро-, мезо- та мікрорівні (рис. 1).

Рис. 1. Проблеми формування і реалізації енергетичних стратегій в Україні на макро-, мезо- та мікрорівні

Примітка. Розроблено на основі даних джерел: [1; 2]

Як бачимо з рис. 1, однією з найважливіших загальних проблем формування і реалізації енергетичних стратегій на макро-, мезо- та мікрорівні в нашій державі є: недосконале нормативно-правове забезпечення енергетичної галузі та недосконалий рівень державного регулювання сфери відновлювальної енергетики в Україні в цілому та в її регіонах, населених пунктах зокрема, що, у свою чергу, перешкоджає налагодженню чіткої регламентації між етапами стратегічного енергоменеджменту.

Не менш важливою є проблема відсутності координації та ієрархічності у енергетичних стратегіях різних ієрархічних рівнів – державного (зокрема, «Енергетичної стратегії України на період до 2035 року»), регіонального та місцевого; а також мікрорівня – підприємств, установ та організацій різних розмірів та форм власності. Більше того, ця проблема поглиблюється у результаті відсутності реальної співпраці між суб'єктами стратегічного енергоменеджменту на усіх ієрархічних рівнях у форматі «влада – бізнес – наука – громадськість».

Окрім цього, ситуація загострюється при імплементації таких стратегій на місцях. Зокрема, не вистачає фінансових коштів з держбюджету на їх реалізацію по ієрархії «зверху – донизу»; спостерігається низький рівень залучення інвестицій у сферу розвитку відновлювальної енергетики тощо. На мезорівні часто спостерігається нераціональне використання потенціалу відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) органами регіональної влади та органами місцевого самоврядування (ОМС) на місцях; має місце недосконале логістичне та інфраструктурне забезпечення розвитку енергетичної галузі та недостатність фінансових коштів для реалізації енергетичних стратегій з місцевих бюджетів.

Проблемним питанням є успішність формування та реалізації енергетичних стратегій на мікрорівні (підприємствах, установах та організаціях різних розмірів і форм власності). Тут, у свою чергу, спостерігаємо низку проблем: недосконале інфраструктурне забезпечення об'єктів енергетичної галузі; недостатність кваліфікованих кадрів енергетичного профілю, особливо фахівців у сфері відновлювальної енергетики тощо.

Для вирішення вище зазначених проблем виникає необхідність в ефективному стратегічному енергоменеджменті, який ґрунтується на основі державно-приватного партнерства та

втілюється у реальність за допомогою відповідних стратегій, розроблених для різних ієрархічних рівнів (рис. 2).

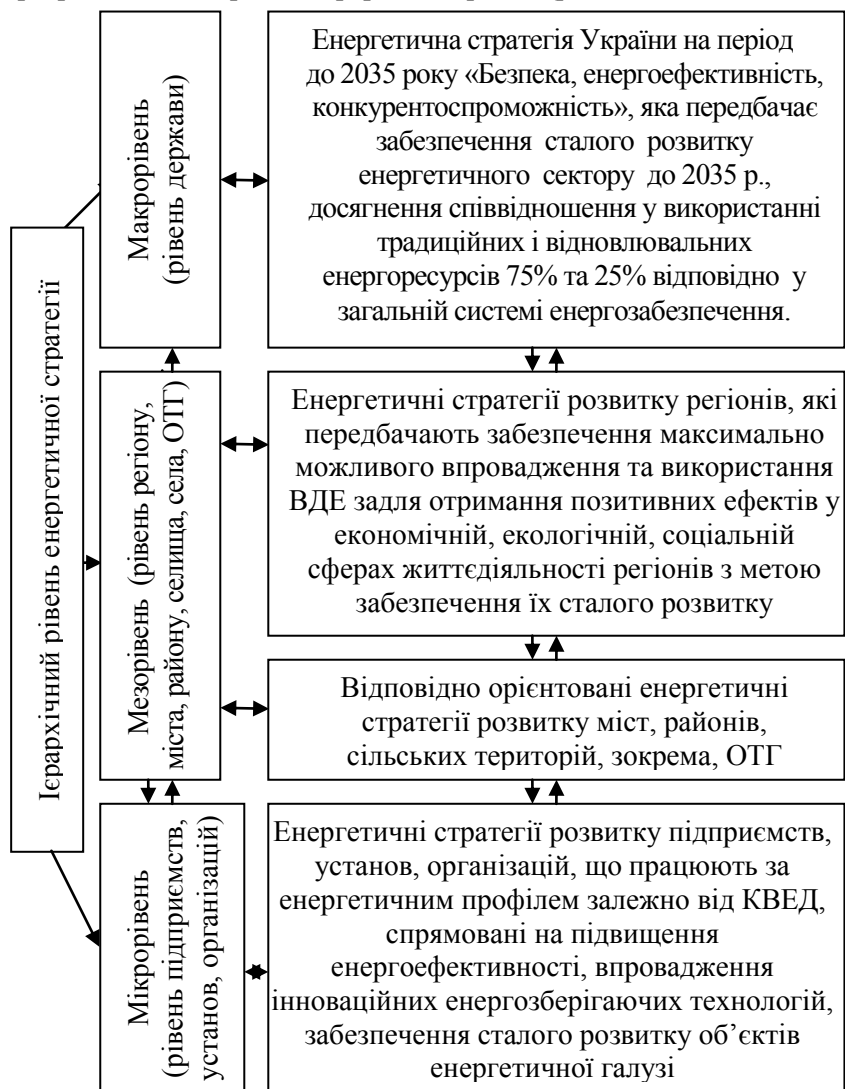

Рис. 2. Концептуальна модель взаємоузгодженості енергетичних стратегій, розроблених для різних ієрархічних рівнів
Примітка. Розроблено на основі даних джерел: [1; 3]

Впровадження на практиці такої концептуальної моделі взаємоузгодженості енергетичних стратегій буде вигідно суб'єктам стратегічного енергоменеджменту усіх ієрархічних рівнів і стане можливим завдяки налагодженню реальної співпраці між ними у форматі «влада – бізнес – наука – громадськість». Оскільки дасть змогу у стратегічній перспективі [4]:

- органам державної, регіональної влади (центральному органам виконавчої влади, обласним державним адміністраціям та обласним радам), а також виконкомам місцевої влади та органам місцевого самоврядування – краще сприймати та розуміти енергетичні потреби громадськості й бізнесу, а відтак – приймати обґрунтовані стратегічні рішення щодо розвитку енергетичної галузі в цілому та безпосередньо її об'єктів на мікрорівні. При цьому сучасний енергоменеджмент повинен бути орієнтований на пошук надійних постачальників енергоресурсів та шляхів активізації нарощення потенціалу відновлювальної енергетики (сонячної енергетики, вітроенергетики, гідроенергетики, біоенергетики) як перспективного стратегічного напрямку розвитку економіки нашої держави та її адміністративно-територіальних одиниць, забезпечення їх сталого розвитку;

- бізнесу – дослідити перспективи інвестування у розвиток енергетичної галузі в розрізі традиційної та відновлювальної енергетики на усіх ієрархічних рівнях, врахувавши при цьому періоди окупності відповідних інвестиційних проектів та переваги від впровадження та використання тих чи інших енергоресурсів, особливо відновлювальних джерел енергії;

- науковцям – проаналізувати основні тенденції розвитку енергетичної галузі держави в цілому та в розрізі її адміністративно-територіальних одиниць, а також оцінити рівень ефективності впровадження та використання відновлювальних джерел енергії як перспективного стратегічного напрямку забезпечення сталого розвитку на макро-, мезо- та мікрорівні;

- громадськості – оцінити діяльність органів влади усіх ієрархічних рівнів на предмет задоволення енергетичних інтересів і потреб населення нашої держави в цілому та безпосередньо жителів регіонів, міст, районів, селищ, сіл, об'єднаних територіальних громад; а також проаналізувати результативність роботи підприємств, установ, організацій енергетичної галузі, раціональність

використання ними енергоресурсів та подати пропозиції щодо удосконалення їх роботи владним структурам як на мікро-, так і на мезо- та макрорівні.

При цьому слід зауважити, що усі дії та рішення суб'єктів стратегічного енергоменеджменту у рамках формування і реалізації відповідних енергетичних стратегій, розроблених для різних ієрархічних рівнів, повинні бути взаємоузгодженими із основними положеннями Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [5], де значну увагу приділено реформі енергетики та реалізації Програми енергонезалежності.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене вважаємо, що лише за умов реальної співпраці у форматі «влада – бізнес – наука – громадськість» стає можливим успішно сформулювати та реалізувати енергетичні стратегії, у рамках імплементації яких здійснюватиметься оптимальне використання традиційних та відновлювальних енергоресурсів, що сприятиме підвищенню енергоефективності України, її адміністративно-територіальних одиниць та різних об'єктів економічної діяльності на мікрорівні.

1. Герасимчук З. В. Проблеми та перспективи використання відновлювальних джерел енергії в контексті забезпечення сталого розвитку регіонів / З. В. Герасимчук, О. В. Серeda // Економічний форум. – №3. – Луцьк : Луцький НТУ, 2015. – С. 112–117.
2. Серeda О. В. Проблеми формування та реалізації енергетичних стратегій міст у контексті забезпеченні їх сталого розвитку / О. В. Серeda // Зб. тез допов. III Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Актуальні проблеми менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки». – 25 березня. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 190–191.
3. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» // Розпорядження Кабінету Міністрів України №605-р від 18 серпня 2017 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80>
4. Серeda О. В. Особливості імплементації регіонального енергоменеджменту на засадах концепції сталого розвитку / О. В. Серeda // Зб. тез допов. Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні технології менеджменту». – 10 листопада. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2016. – С. 314–315.
5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» // Указ Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>